

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Історія Християнства

Освітній ступінь	бакалавр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Освітньо-професійна програма	Історія та археологія
Кількість кредитів	4
Рік підготовки, семестр	4 рік, IV семестр
Компонент освітньо-професійної програми	Додаткові навчальні дисципліни, які вивчаються понад обсяги, визначені навчальним планом згідно з розкладом
Дні занять	українська
Мова викладання	щовівторка 13.00–14.20 (304 кабінет, з можливістю дистанційної роботи на платформах ZOOM та Google-class).
Консультації	кандидат історичних наук, доцент Доманова Ганна Сергіївна E-mail: an_and_g@ukr.net
Викладач	
Контакти	

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Історія Християнства» пропонує аналітичний огляд загальної історії однієї зі світових релігій в його головних формах і виявах, у взаємодії з навколишнім світом і внутрішній логіці розвитку, в контексті особливостей і характерних рис конфесійно-культурних та державно-політичних систем, що існували у світі з давніх часів до сьогодні. Традиційно в християнстві розрізняють три основні конфесії – католицизм, протестантизм та православ'я. Аналізуються історичні умови, ключові періоди й чинники процесу становлення християнської церкви, а також вплив християнської віри на еволюцію європейської культури. Вивчення дисципліни сприяє розширенню кругозору та формуванню релігійної й духовно-моральної культури, визначенню місця й ролі католицької, православної, протестантської Церков у Вселенському християнстві на відповідному історичному просторі.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є християнська Церква, становлення якої відбувалося в межах Римської імперії, етапи її розвитку, формування та становлення основних конфесій (католицької, православної, протестантської), їх доктрин та культово-обрядової практики.

Програма навчальної дисципліни складається з трьох змістових модулів:

1. Історія ранньої Церкви (до 1054 р.).
2. Церковне життя в епоху Середньовіччя. Падіння Візантії.
3. Випробування християнства (виклик Реформації). Сучасний період.

Мета дисципліни «Історія Християнства» полягає у формуванні у здобувачів освіти компетентностей, пов'язаних із формування знань з історії християнства як світової релігії та християнської Церкви як суспільної інституції з урахуванням особливостей окремих етапів цивілізаційного розвитку, внутрішньоцерковного життя. Вивчення та розкриття основних історичних векторів духовного розвитку християнства

Формування компетентностей і результатів навчання

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

СК 7. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історикокультурної спадщини.

СК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

СК 13. Здатність визначати причинно-наслідкові зв'язки розвитку людської цивілізації, основні етапи її становлення.

ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль I. Історія ранньої Церкви (до 1054 р.).				
1	Вступ до курсу «Історія Християнства»	2		
2	Доба виникнення християнства: історичні, соціальні та ідейно-психологічні характеристики	2	4	8
3	Християнство епохи Вселенських соборів	2	2	10

4	Християнське віровчення. Протистояння Константинополя й Риму (IX–XI ст.)	2	2	8
Модуль II. Церковне життя в епоху Середньовіччя. Падіння Візантії.				
5	Західна Церква у Середні віки.	4	4	10
6	Східна Церква у Середні віки.	2	4	10
7	Ферраро-Флорентійський собор. Падіння Константинополя		2	6
Модуль III. Випробування християнства (виклик Реформації). Сучасний період.				
8	Реформоване християнство: ранній або «класичний» протестантизм. Контрреформація. Православна церква	4	2	8
9	Християнство в епоху Просвітництва та XIX ст.	2	2	6
10.	Християнські конфесії в XX столітті.		4	8
Разом за курс – 120 год		20	26	74

Тематика практичних занять.

Модуль I

Тема 1. Християнство перших століть. Церковний устрій та розвиток богослов'я у ранньому християнстві. (4 год.)

План:

1. Перші християнські громади та діяльність апостолів.
2. Вчення ранніх християн.
3. Організація християнської церкви III–IV ст.
4. Зародження чернецтва.
5. Золота доба богослов'я.

Тема 2. Християнське вчення періоду Вселенських соборів. (2 год.)

План:

1. Єресі IV ст.
2. Христологічне питання. Вселенські собори V–VII ст.
3. Загальноцерковні догматичні рішення.
4. Іконоборство.

Модуль II

Тема 3. Велич римських понтифіків у XII–XIII ст. Інквізиційні суди. (4 год.)

План:

1. Хрестові походи. Релігійно-політичне значення та їх наслідки.
2. Боротьба римських пап з правителями за незалежність в церковних справах.
3. Понтифікат Інокентія III (1198–1216 рр.).
4. Боротьба папства за посилення своєї могутності. Початок кризи.
5. Інквізиція.

Тема 4. Середньовічне богослов'я. (2 год)

План:

1. Середньовічна схоластика..
2. Основні богослови середньовічного Заходу (Ансельм Кентерберійський, П'єр Абеляр, Фома Аквінський).
3. Розвиток богослов'я на Сході.
4. Григорій Палама та ісихазм.

Тема 5. Розвиток Чернецтва (2 год.)

План:

1. Західне чернецтво (картезіанці, цистерціанці, августинці, жебрацькі ордени, військово-чернечі).

2. Східне чернецтво.

Тема 6. Флорентійська унія. (2 год.)

План:

1. Собори в Констанці й Базелі.
2. Ферраро-Флорентійський собор.
3. Наслідки об'єднавчої унії.

Модуль III

Тема 7. Предтечі Реформації. (2 год.)

План:

1. Життя та діяльність Джона Вікліфа.
2. «Реформація» Джовані Савонароли.
3. Життя та діяльність Яна Гуса.

Тема 8. Контрреформація в Європі. (2 год.)

План:

1. Тридентський собор. Орден Єзуїтів.
2. Константинополь та Реформація.
3. Православні братства.

Тема 9. Другий Ватиканський собор (1962 –1965 рр.). Понтифікат Іоанна Павла II. (2 год.)

План:

1. Оформлення держави Ватикан.
2. Другий Ватиканський собор 1962 – 1965 рр.
3. Папа Іоанн Павло II: пошуки та становлення особистості.
4. Екуменічна та миротворча діяльність папи Іоанна Павла II.

Тема 10. Помісні церкви Вселенського православ'я. (4 год.)

План:

1. Константинопольська церква.
2. Александрійська церква.
3. Антіохійська церква.
4. Руська православна церква.
5. Грузинська церква.
6. Сербська церква.
7. Болгарська церква.

Кожен студент має обрати одну з помісних церков Вселенського православ'я та представити її (презентація, есе).

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Бурмило І. Історія Церкви. Чернівці: Книги – XXI, 2007. 424 с.
2. Гі Бедуел, Історія Церкви. Львів: Свічадо. 2000. 296 с.
3. Головащенко С. Історія християнства. Київ: Либідь. 1999. 352 с.
4. Гонсалес Х. Історія християнства. Т. 1–2. Спб: Библия для всех, 2008.
5. Дворкин А. Очерки по истории Вселенской Православной Церкви. Нижний-Новгород: Издательство Братства во имя св. князя Александра Невского. 2003. URL: <https://www.sedmitza.ru/lib/text/434637/>
6. Ісіченко І. Загальна церковна історія. Харків, 2001. 601 с. URL: <http://www.bishop.kharkov.ua/kursi-lekcij/zagalna-cerkovna-istoria>
7. Мень А., прот. История религии: В 7 т. М., 1991–1992. Т. 1. URL: https://imwerden.de/pdf/men_istoriya_religii_tom1_1991_ocr.pdf
8. Мень А. История религии в 2 томах. М., 1999.
9. Норт, Дж. История Церкви. Пер. А.А.Ермолаева. Англ. изд.: 1983, College Press Publishing. М.: Протестант. 1995. 413 с. URL: http://yakov.works/libr_min/14_n/nor/t_00.htm
10. Поснов М.Э. История христианской церкви (до разделения 1054 г.). К., 1991.
11. Рожков В. Очерки по истории Римско-Католической Церкви. Москва, Ч. I. М.: Колокол, 1994. с. 305; Ч. 2. Москва: Духовна библиотека. 320 с.

12. Санников С. В. Двадцать веков христианства. Учебное пособие в 2 томах. Т. 1. Первое тысячелетие. Учебное пособие по истории христианства. Одесса: Изд-во ОБС «Богомыслие», 2002. 668 с. Т. 2. 704 с.
13. Свенцицкая И. С. Раннее христианство: страницы истории. М.: Политиздат, 1987. 336 с. URL: <http://religion.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000007/>
14. Гальберг И. История христианской церкви. Jordanville, 1964. Репр.: М., 1991.

Допоміжна література:

1. Карев А. В., Сомов К. В., История христианства. Германия, 1990. URL: <https://p-jc.ru/knigi/hristianskie-knigi/1266-a-v-karev-k-v-somov-istoriya-khristianstva-1990-doc-pdf-skachat.html>
2. Карташев А. В. Вселенские соборы. М.: Республика. 1994. 541 с.
3. Маккалох Д. Христианство: три тысячи лет. Москва: Издательство «Эксмо». 2016. 1192 с: ил.
4. Лозинский С. Г. История папства. Москва: Политиздат, 1986. 382 с. URL: <http://religion.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000004/index.shtml>
5. Уокер У. Жан Кальвин: реформатор, теолог, пастор. Харьков: Библос-Альф. 2010. 296 с.
6. Хома І. Нарис Історії Вселенської Церкви. Львів. 1995. 464 с.
7. Шафф Ф. История христианской церкви. Т. 1. Апостольское христианство. 1-100 г. по Р.Х. Историко-религиозное издание. 2-е изд. СПб.: Библия для всех. 2010. 585 с.
8. Шафф Ф. История христианской церкви. Т. 3. Никейское и посленикоевское христианство. От Константина Великого до Григория Великого. 311-590 г. по Р.Х. Историко-религиозное издание. 2-е изд. СПб.: Библия для всех. 2011. 688 с.
9. Шафф Ф. История христианской церкви. Т. 4. Средневековое христианство. От Григория I до Григория VII. 590–1073 г. по Р.Х. Историко-религиозное издание. СПб.: Библия для всех, 2008. 511 с.
10. Шафф Ф. История христианской церкви. Т. 5. Средневековое христианство. От Григория VII до Бонифация VIII. 1049–1294 г. по Р.Х. Историко-религиозное издание. СПб.: Библия для всех. 2008. 574 с.
11. Шафф Ф. История христианской церкви. Т. 6. Средневековое христианство. От Бонифация VIII до протестантской Реформации 129–1517 г. по Р.Х. СПб.: Библия для всех. 2009.
12. Шафф Ф. История христианской церкви. Т. 7. Современное христианство. Реформация в Германии. Историко-религиозное издание. СПб.: Библия для всех. 2009. 463 с.
13. Шафф Ф. История христианской церкви. Т. 8. Современное христианство. Реформация в Швейцарии. СПб.: Библия для всех. 2012. 556 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

Азбука веры. История Церкви. URL: https://azbyka.ru/otechnik/Istorija_Tserkvi/

История Древней церкви. Православный образовательный сайт. URL: http://sofia-sfo.ru/drevn_tserkov

История Древней церкви URL: <https://lib.pravmir.ru/library/cat/3600>

История религии. Христианство. URL: http://religion.historic.ru/books/c0014_1.shtml

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями з історії християнської Церкви, враховуючи особливості трьох провідних конфесій;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;

- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (https://drive.google.com/file/d/1TggRAFOOn49g08VcMd_XsZHGyYNpm5LPs/view)).

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	10	1	до 10
Робота на практичному занятті	13	4	до 52
Самостійна робота	2	10	до 20
Творча робота	1	10	до 10
Контрольні роботи	1	8	до 8
Усього:			до 100